

ZDAŇOVANIE DERIVÁTOV NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (AKTUÁLNY STAV)

1. Fyzické osoby, ktoré nie sú účtovnou jednotkou (nepodnikajú, neučtujú v jednoduchom účtovníctve).

Fyzické osoby zdaňujú príjmy z derivátových operácií v zdaňovacom období, v ktorom došlo k skutočnej výplате príjmu. U fyzických osôb je zdaňovacím obdobím kalendárny rok a príjmy z derivátových operácií sa deklarujú prostredníctvom daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby typu B. Do základu dane sa zahrnie príjem znížený o výdavky preukázateľne vynaložené na jeho dosiahnutie. Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov upravuje z derivátových operácií samostatne zdanenie opcií.

Pre zdanenie príjmu z derivátových operácií sú za výdavok považované poplatky a iné podobné platby súvisiace s realizáciou derivátových operácií a výdavky súvisiace s vysporiadaním derivátových operácií. Výdavky z derivátových operácií je možné uplatniť maximálne do výšky príjmov z derivátových operácií za príslušné zdaňovacie obdobie. Ak sú výdavky v úhrne za príslušné zdaňovacie obdobie vyššie ako úhrn zdaniteľných príjmov z derivátových operácií za toto isté zdaňovacie obdobie, rozdiel nie je možné uplatniť ako daňový výdavok. Z uvedeného vyplýva, že pre daňové účely nemôže vzniknúť strata z derivátových operácií.

Pre zdanenie príjmu z prevodu opcie je výdavok kúpna cena preukázateľne zaplatená za opciu (ak bola nadobudnutá kúpou), cenu v čase nadobudnutia (ak bola nadobudnutá bezodplatne) a výdavky súvisiace s nadobudnutím a predajom opcie. Ak sú výdavky v úhrne za príslušné zdaňovacie obdobie vyššie ako úhrn zdaniteľných príjmov z opcií za toto isté zdaňovacie obdobie, rozdiel nie je možné uplatniť ako daňový výdavok. Z uvedeného vyplýva, že pre daňové účely nemôže vzniknúť strata z prevodu opcií. Ak boli príjmy z opcií vyplatené v niekoľkých splátkach, výdavky sa ku každej splátke priradujú maximálne do výšky jednotlivých splátok. Ak splátky plynú aj v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach, neuplatnené výdavky je možné priradiť k týmto splátkam tak, aby nebola prekročená celková výška výdavkov.

Ak fyzická osoba, ktorá nepodniká, dosiahne príjem z prevodu opcií, môže si uplatniť oslobodenie podľa § 9 ods. 1 písm. i) zákona. Podľa tohto ustanovenia sú od dane oslobodené príjmy z prevodu opcií a ďalších vymedzených príjmov (napr. prevodu cenných papierov, obchodných podielov,...) znížené o výdavky, ak v zdaňovacom období nepresiahnu sumu 500 EUR. Ak rozdiel medzi úhrnom príjmov a úhrnom výdavkov presiahne 500 EUR, do základu dane sa zahrnie len rozdiel nad takto ustanovenú sumu.

2. Účtovné jednotky (ostatné fyzické a právnické osoby účtujúce v sústave jednoduchého a podvojného účtovníctva).

Daňovníci, ktorí sú účtovnými jednotkami vychádzajú pri zdaňovaní príjmov z derivátových operácií z účtovníctva. U fyzických osôb, ktoré podnikajú alebo vykonávajú samostatnú zárobkovú činnosť, ide o derivátové operácie uskutočňované v súvislosti s podnikaním alebo samostatnou zárobkovou činnosťou. Účtovná jednotka účtuje a vykazuje príjmy a výdavky z derivátových operácií v zdaňovacom období, s ktorým časovo a vecne súvisia.

Oceňovanie derivátov je upravené v § 25 zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve. Pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva sú zásady pre účtovanie derivátov a členenie derivátov vymedzené v § 16.

Opatrenia MF SR zo dňa 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovnej osnove.

V čase nadobudnutia sa deriváty oceňujú obstarávacou cenou, t.j. cena, za ktorú sa derivát obstaral vrátane nákladov súvisiacich s jeho obstaraním. V určitých prípadoch sa deriváty pri obstaraní oceňujú reálnou hodnotou (napr. deriváty v majetku fondu, deriváty u obchodníka s cennými papiermi, v platobnej inštitúcii, v inštitúcií elektronických peňazí, ktorí nezostavujú individuálnu účtovnú závierku podľa § 17a ods. 3 zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve,...).

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, sa deriváty oceňujú reálnou hodnotou, ktorou sa rozumie trhovú cenu, hodnota zistená oceňovacím modelom alebo na základe znaleckého posudku. Za trhovú cenu je možné považovať záverečnú cenu vyhlásenú na burze v deň ocenenia alebo najpočetnejšiu cenu ponuky, alebo ak táto nie je reprezentatívna, medián cien ponúk na inom aktívnom trhu v deň ocenenia. Zmena reálnej hodnoty u derivátov, ktoré sú klasifikované ako deriváty určené na obchodovanie na burze alebo inom verejnom trhu, sa účtuje na nákladových a výnosových účtoch, t.j. ovplyvňuje výsledok hospodárenia. Zmena reálnej hodnoty u derivátov, ktoré sú klasifikované ako deriváty určené na obchodovanie na neverejnom trhu, sa účtuje súvahovo.

U týchto derivátových operácií zmena reálnej hodnoty neovplyvňuje výsledok hospodárenia okamžite, ale až v čase ukončenia derivátového obchodu.

Účtovná jednotka, ktorá je mikro účtovnou jednotkou nepreceňuje deriváty ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka na reálnu hodnotu.

Základným princípom pri zdaňovaní výnosov z derivátových obchodov je, že pre daňové účely nemôže vzniknúť strata z derivátových operácií. Výška výdavku, ktorý je možné uznať ako daňový je limitovaná v § 19 ods. 2 písm. o) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Ak daňovník dosiahne príjmy (výnosy) z derivátov nižšie ako boli jeho vynaložené výdavky (náklady), je povinný zvýšiť základ dane o sumu, o ktorú výdavky (náklady) prevyšujú príjmy (výnosy), pričom sa posudzuje úhrn výdavkov (nákladov) na deriváty a úhrn príjmov (výnosov) z derivátov za celé zdaňovacie obdobie.

Z tohto základného pravidla majú výnimku daňovníci, ktorí vykonávajú činnosť podľa osobitného predpisu (obchodníci s cennými papiermi, poisťovne, zaistovne ...), ktorí môžu výdavok (náklad) na deriváty uznať do výšky účtovanej ako náklad.

Druhú výnimku tvoria deriváty zaradené ako zabezpečovacie. Definícia zabezpečovacieho derivátu vyplýva z ustanovení § 16 Opatrenia MF SR. Výdavky na zabezpečovacie deriváty zaúčtované v súlade s účtovnými predpismi sú v celom rozsahu daňovým nákladom bez ohľadu na výšku príjmu. Keďže charakter derivátu zo zabezpečovacieho na derivát určený na obchodovanie sa môže zmeniť v priebehu zdaňovacieho obdobia, je nutné sa s touto zmenou vysporiadať za celé zdaňovacie obdobie.